

turismo. Dall'altro c'è chi si rivela titubante quasi temendo un inquinamento delle fonti secolari e quindi una perdita d'identità. Infine c'è chi teme che un eccesso d' „etnicità” condanni la cultura alla regressione.

A guardar bene, stiamo ripercorrendo strade antiche che partono dal Medioevo, lungo le quali, nel corso dei secoli, s'incontrano le vecchie vestigia dell'europeismo. Si pensi all'Europa latino-cristiana di Novalis, all'idea di Curtius di letteratura europea come un tutt'unico fondato sulla latinità. E si pensi alla concezione opposta di Guizot o di Morin, che rifiutava astrazione e riduzione. L'Europa è un complexus il cui carattere è di riunire in maniera non separabile».

Di queste speranze come di queste perplessità si trova l'intero ventaglio nei racconti, spesso metaforici, qui pubblicati, anche nei più evasivi. Ciò che maggiormente mi ha colpito di quest'antologia, al di là dei valori letterari non sempre omogenei, è che essa si presenta come la “carota geologica” di una cultura europea in evoluzione.

C'è l'evidente problematica aperta dell'identità (si leggano la slovena Polona Glavon, la tedesca Jana Simon), c'è il profondo sentimento delle radici, soprattutto nel Nord-Est (nella finlandese Emma Puikkonen, nell'ungherese György Szakmány), l'esame di una possibile tipologia europea e del suo alter ego (nella tedesca Jana Simon, nel greco Michalis Michailidis, nell'olandese Floor Haakman), le problematiche a sfondo politico, come il primato dell'instaurazione della giustizia (nel portoghese Gonçalo M. Tavares, nel ceco Pavel Verner), il sentimento dell'insofferenza, generato dal peso del quotidiano (nell'italiano Nicola Lecca, nell'austriaca Heidi Prüger, nello spagnolo Luis Manuel Ruiz), un sentimento che si esaspera quando riguarda gli esuli (nel belga Nicolas Ancion), ci sono i timori per gli eccessi della tecnologia, dell'inquinamento, dello strapotere informativo (nell'estone Andrus Kivirähk, nel cipriota Stefano Stavrides), ci sono tutte le incertezze, le perplessità delle giovani generazioni (nel danese Kim Blæsbjerg), la riscoperta della famiglia (nell'inglese Frederic Whyte e nel maltese Immanuel Mifsud), il senso dell'instabilità e la ricerca di un porto affettivo (nell'irlandese Léan Ni Chuilleanáin e nella lettone Inga Äbele), i problemi esistenziali nella nuova vita moderna (nel lituano Tomas Staniulis e nella svedese Anna Sofia Sarelin), c'è il complesso rapporto con l'America (nello slovacco Marián Grupaè e in molti altri).

L'antologia rivela anche l'intreccio di scatole cinesi nel quale si districa la nuova cultura giovanile europea, che tutto assorbe dal villaggio globale ma che tutto adatta al suo modo di vivere e di pensare, e che tutto torna poi ad esportare. Si sente forte il respiro dell'Europa, di quella nuova e di quella di sempre. È un respiro un pò affannoso, forse, ma la cosa non deve allarmarci. Per anni i gemiti dell'Europa ci sono apparsi come i segnali di una „gravidanza isterica”. Queste prime doglie devono renderci fiduciosi.

Lucio Lami

This anthology, conceived by the Office of the General Director of Cultural Promotion and Cooperation of the Foreign Affairs Ministry, has at least two purposes.

First, it aims at making a meaningful gesture in the moment in which Italy launches its semester of Presidency of the European Union. Second, it attempts for the first time to involve young writers from the 25 countries of the new Europe in a grand literary collaboration which transcends national borders. To the young authors themselves has been left the broadest freedom possible in the choice of themes, based on the principle of European unity and identity./

Popper így figyelmeztetett: „El kell fogadnunk a nyílt társadalom kihívását, különben visszaszorulunk a törzsi létbe”. Darendorf válasza így szólt: „az európaiak egy homogén népi környezetet akarnak, a nemzetet, de nem mint Nemzetállamot, hanem mint kulturális közösséget”. Jobert azt állította, hogy „a gazdasági szükségletek nem mindig egyeztetethetők a kulturális szükségletekkel”. A történész Furet jóslata szerint „a kelet európai országok újszerűen állítják majd elének az európai identitás kérdését a huszadik század tragédiáit követően”. Kollégája, Geremek azon töprengett, vajon milyen mértékben tolódhat büntetlenül kelet felé az európai határvo-nal, főleg kulturális értelemben. Egyfelől valaki úgy gondolja, hogy a kulturális Európa szinte már létre is jött, látván a közlekedés, a kommunikációs eszközök hatékonyságát, valamint a fiatalok országok közötti mobilitását tanulmányi, vagy turisztikai célból. Másfelől vannak bizonytalanok, akik aggódnak az ősi források fertőzése miatt, mivel elveszítetik identitásukat. Végül vannak olyanok, akik a túlzott népi jelleg hangsúlyozása miatt a kulturális visszafejlődéstől tartanak.

A tüzesebb vizsgálat során látjuk, hogy a középkorban eredő ősi utakat járjuk be, amelyeken az európai eszme hajdani emlékei keresztezik egymást a századok során. Gondoljunk csak Novalis latin-keresztény Európájára, Curtius európai irodalom eszményére, mint a latinságra alapuló egységre. Majd gondoljunk Guizot vagy Morin ellentétes nézetére, amely elutasította az elvonatkoztatást, leegyszerűsítést. Európa összetett jelenség, amely elválaszthatatlan egységet teremt.

Az itt megjelenő, gyakran metaforikus és kitérő elbeszélésekben megtaláljuk ezeket a reményeket és aggályokat. Ami leginkább megérintett ebben az antológiában, túl az irodalmi értékük különbözőségén, az a fejlődő európai kultúra geológiai leletszerűsége.

Fellelhető az identitás nyílt problémája (lásd a szlovén Polona Glavont, a német Jana Simont), a gyökerek tudata, főként északkeleten (a finn Emma Puikkonen, a magyar Szakmány György írásaiban), egy lehetséges európai tipologia és alter egójának vizsgálata (Jana Simon, Németország, Michalis Michailidis, Görögország, Floor Haakman, Hollandia), a politikai háttér problémák, mint az igazságszolgáltatás elsőbbsége (a portugál Gonçalo M. Tavares-nél, a cseh Pavel Vernernél). Megtaláljuk a mindennapok nyomásától gerjesztett állhatatlanság érzését (az olasz Nicola Lecca, az osztrák Heidi Prüger, a spanyol Luis Manuel Ruiz írásaiban), amely fokozódik a kirekesztettek esetében (a belga Nicolas Ancionnál). Megjelennek a túlzott technológiával, szennyezéssel, információs hatalommal szembeni félelmek (az észt Andrus Kivirähk, a ciprusi Stefano Stavrides műveiben), a fiatal generáció minden bizonytalansága, zavara (Kim Blæsbjerg, Dánia), a család újraértékelése (Frederic Whyte, Anglia és Immanuel Mifsud, Málta). Kifejezésre jut a bizonytalanság érzése és egy biztos érzelmi kötődés keresése (Léan Ni Chuilleanáin, Írország és Inga Äbele, Lettország), a modern létezés egzisztenciális problémái (Tomas Staniulis, Litvánia és Anna Sofia Sarelin, Svédország), az összetett kapcsolat Amerikával (a szlovák Marián Grupaè-nál és sok más szerzőnél).

Az antológia leleplezi a kínai dobozok játékát is, amelyben az új európai ifjúsági kultúra vergődik: mindent magába olvaszt a globális faluból, közben mindezt saját létformájának és gondolatvilágának megfelelően alakítja, majd újból elterjeszti. Erősen érződik Európa lehelete, mind az új, mind a jól ismert Európáé. Kissé zihál talán, de ne ijedjünk meg tőle. Évekig egy „hisztériás teresség” nyögéseit véltük hallani. Pedig ezek a kezdeti fájdalmak bizakodásra adnak okot.

Lucio Lami